

KHMW Beleidsplan 2019/2020

A ***Inleiding***

De Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, de KHMW, is een genootschap waar wetenschappers en niet-wetenschappers elkaar sinds 1752 treffen om de wetenschap en de toepassing ervan ten behoeve van de samenleving te bevorderen.

Oorsprong

De KHMW is daarmee het oudste ‘Geleerde Genootschap’ in Nederland en werd op initiatief van zeven vooraanstaande burgers van Haarlem als Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen opgericht in 1752, met als doel ‘het bevorderen van de wetenschap’ in de ruimste zin. Aanvankelijk was de belangrijkste activiteit het uitschrijven en honoreren van prijsvragen over actuele wetenschappelijke vraagstukken. De Maatschappij is sinds 1841 gevestigd in het monumentale Hodshon Huis, Spaarne 17, te Haarlem, recht tegenover haar goede buur Teylers Museum. Het predikaat Koninklijk is verleend ter gelegenheid van haar 250-jarig bestaan in 2002. Z.M. Koning Willem Alexander is, in opvolging van zijn vader, sinds 2006 protector van de KHMW.

Doelstelling

De wetenschap bevorderen en een brug slaan tussen wetenschap en samenleving. Dit is de missie van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen sinds 1752, in iedere periode op een eigentijdse manier. Tegenwoordig krijgt deze missie vorm in lezingen en symposia, maar vooral eert de KHMW wetenschappers op alle niveaus middels prijzen. Met de toekenning van prijzen wil de KHMW blijvend talent in Nederland herkennen en erkennen.

Structuur

De Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen kent vanouds een tweeledige structuur: enerzijds vertegenwoordigers van de samenleving die in de wetenschap geïnteresseerd zijn (directeuren genaamd, nu ruim 400) en anderzijds een groep van wetenschappers (leden genoemd, nu ruim 500 hoogleraren), die verantwoordelijk zijn voor de wetenschappelijke activiteiten van de Maatschappij. Deze tweedeling is tot op de dag van vandaag gehandhaafd. Om contact met buitenlandse geleerde genootschappen, universiteiten en onderzoeksinstituten te onderhouden worden, op persoonlijke titel, wetenschappers uit andere landen als buitenlandse leden opgenomen. Hun aantal bedraagt momenteel ruim 40.

B ***Activiteiten***

Prijzen

Prijzen vormen van oudsher de core business van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. De Hollandsche Maatschappij levert onafhankelijke juryleden voor de beoordeling van wetenschappelijke prestaties. Prijzen en stipendia worden toegekend op allerlei niveaus, van profielwerkstukprijzen, via scriptieprijsen en promotieprijsen, tot oeuvreprijsen. Jaarlijks worden inmiddels meer dan 100 prijzen uitgereikt tijdens feestelijke en inspirerende bijeenkomsten in het Hodshon Huis en op externe locaties.

Van 1752 tot 1918 schreef de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen meer dan 1.200 prijsvragen uit over uiteenlopende actuele maatschappelijke vraagstukken om

wetenschappelijke doorbraken te financieren. Deze Prijsvraagtraditie, is – in een nieuw jasje – in ere hersteld. Sinds 2010 schrijft de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen jaarlijks een essaywedstrijd uit over een actueel onderwerp dat ons serieus bezighoudt, waarbij wetenschappers en niet-wetenschappers zich uitgedaagd voelen om aan die oproep gehoor te geven. De bekroonde essays worden gebundeld in een boekje.

De prijzen en stipendia worden financieel mede mogelijk gemaakt door donaties van bedrijven, stichtingen, fondsen, genootschappen en particulieren. Een overzicht van prijzen, stipendia en sponsors is op de website te raadplegen (khw.nl/prijzen).

Het prijzenpalet van de Hollandsche Maatschappij breidt zich jaarlijks uit: op eigen initiatief, als resultaat van legaten en schenkingen, en steeds vaker ook in samenwerking met externe partners. In 2019 wordt een oeuvreprijs voor natuurwetenschappen toegevoegd, gefinancierd vanuit het Langerhuizen Fonds, en is een samenwerking aangegaan met drie wetenschapsmusea om een prijs voor wetenschapscommunicatie in te stellen. Recente legaten en schenkingen hebben de instelling mogelijk gemaakt van de jaarlijkse Brouwer Vertrouwensprijs van 100.000 euro (vanaf 2018), een vijftal jaarlijkse KHMW/Eizenga beurzen voor studies MBA en economie in de Verenigde Staten van elk 50.000 USD (met ingang van 2019) en de jaarlijkse Kees Schouhamer Immink Prijs voor technische computerkunde en telecommunicatie (tevens vanaf 2019).

Jury's voor de prijzen worden samengesteld uit leden (wetenschappers) uit de relevante disciplines en voorgezeten door een van de directeuren.

Lezingen, symposia en publicaties

Binnen de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen heeft uitwisseling van gedachten onder meer plaats door lezingen en symposia. Traditioneel zijn dit jaarlijks de Winterlezing - door één van de directeuren, de Haarlemse Voordracht - door één van de leden, en de Herfstlezing - twee korte lezingen door een recent benoemde directeur en een recent benoemd lid. Een groot aantal van deze lezingen is gepubliceerd.

Sinds 2005 organiseert de Maatschappij ieder jaar de Jan Brouwer Conferentie over een multidisciplinair maatschappijgericht onderwerp. De verslagen van deze conferenties zijn gepubliceerd. Met ingang van 2018 is het thema van deze conferentie gekoppeld aan het thema van de Brouwer Vertrouwensprijs, dit jaar 'het veilig toegankelijk maken van persoonsgegevens op internet'.

In samenwerking met het Wim Drees Fonds worden sinds 2017 jaarlijks twee seminars georganiseerd met een economische invalshoek en speciale aandacht voor de overheidsfinanciën. Een van die bijeenkomsten heeft plaats in Den Haag kort na Prinsjesdag en is gerelateerd aan de Miljoenennota. Een beknopt verslag van de seminars is te vinden op onze website.

De 2-jaarlijkse Spaarnelezing, geïntroduceerd in 2015, is een initiatief van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen en Teylers Museum, met als doel wetenschappelijke onderwerpen te delen met een breed publiek.

Nieuw vanaf 2017 zijn debatbijeenkomsten over actuele maatschappelijke vraagstukken, waarvan er inmiddels drie hebben plaatsgehad, met als thema 'de actualiteit van de

Verlichting, ‘de meetindustrie’ en ‘de circulaire economie’. In 2019 staat een bijeenkomst gepland over kunst en wetenschap.

Hiernaast worden incidenteel wetenschappelijke lezingen en debatten georganiseerd, veelal in samenwerking met bevriende organisaties, recentelijk bijvoorbeeld met de Stichting Beroepseer en TEDX Youth, en in 2019 met het Nederlands Klassiek Verbond en de Hogeschool InHolland.

Een overzicht van alle publicaties staat op onze website (khw.nl/publicaties).

C *Specifieke voornemens voor 2019/2020*

Naast de jaarlijks terugkerende werkzaamheden die verband houden met de jaarlijkse prijzen en lezingen bestaan er de volgende specifieke voornemens. In de aanloop naar 2019 heeft het bestuur op haar jaarlijkse heidag gesproken over de mogelijkheid om directeuren nauwer te betrekken bij de prijzen. Immers voor de jonge wetenschapper is de erkenning (en het prijzengeld) die een KHMW-prijs met zich meebrengt, belangrijk voor zijn of haar verdere loopbaan. Maar het netwerk binnen Nederland dat onze directeuren kunnen aanboren is ook waardevol. We hebben ons voorgenomen om in het komend jaar met een aantal directeuren het gesprek aan te gaan hoe we hen nauwer bij de prijzen kunnen betrekken. Ook zijn we van plan te bekijken hoe we oud-prijswinnaars beter aan de KHMW kunnen binden.

Daarnaast hebben we uitgebreid gesproken over onze communicatiekanalen. Van oudsher heeft de KHMW veel gepubliceerd, eerst op papier en in de laatste jaren steeds meer digitaal op de website. We hebben echter nog relatief weinig gebruik gemaakt van film en social media. We gaan dit jaar experimenteren en doen dat in eerste instantie om de Brouwer Vertrouwensprijs breder onder de aandacht te brengen. Afhankelijk van de resultaten zullen we daarna een breder communicatieplan maken.

Tot slot hebben we ons voorgenomen om dit jaar de erkerkamer in het Hodshon Huis gereed te maken voor gebruik bij ontvangsten. Daarnaast zal de archiefcommissie de boeken in de bibliotheek en aula inventariseren en de boekenkasten herinrichten.

D *Organisatie en bestuur*

Rechtsvorm

De Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen is een vereniging en heeft de ANBI-Status.

Fondsen en stichtingen

Door de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen worden drie stichtingen beheerd (Stichting Jan Brouwer Fonds, Dr. Saal van Zwanenberg Stichting en Stichting Eizenga-Van Oosten Fonds) en zeven fondsen op naam (Pieter Langerhuizen Lambertuszoon Fonds, Fonds Van der Knaap, Dr. W.J.E. Voet Fonds, Mr. J.C. Baak Fonds, De Zeeuw-Van Dishoeck Fonds, Wim Drees Fonds en Schouhamer Immink Fonds). Hiermee worden prijzen en activiteiten gefinancierd. Hierover kunt u meer lezen op onze website (khw.nl/fondsen-en-stichtingen).

Nationale DenkTank

De Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen kent sinds 2007 een intensieve samenwerking met Stichting de Nationale DenkTank. De alumni van de NDT worden betrokken bij de activiteiten van de Hollandse Maatschappij en omgekeerd worden directeuren en leden van de Hollandse Maatschappij betrokken bij de activiteiten van de NDT. Zo presenteert de NDT elk jaar in oktober bij het Expertforum in het Hodshon Huis zijn eerste analyses aan experts uit overheid, bedrijfsleven en wetenschap en verzorgen leden van de NDT enkele keren per jaar een voordracht of kritische reflectie bij een symposium of prijsuitreiking. In 2019 is de Hollandse Maatschappij een nieuwe samenwerking aangegaan met de NDT met de oprichting van het Nationale DenkTank Fonds dat als doel heeft de duurzame financiering van NDT te bestendigen.

Geleerde Genootschappen in Nederland en in de buurlanden

De Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen onderhoudt vriendschappelijke relaties met gelijkgestemde genootschappen als De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, het Bataafs Genootschap en het Zeeuws Genootschap. Tevens organiseert de Hollandse Maatschappij sinds 2014 buitenlandse reizen voor haar directeuren en leden waarbij (onder andere) geleerde genootschappen in andere landen worden bezocht, in 2016 de Academia dei Lincei in Rome en in 2018 de Akademie der Wissenschaften Leopoldina in Berlijn.

Jaarverslag en financiële verantwoording

De jaarverslagen van de Hollandse Maatschappij zijn rijk geïllustreerd en omvatten, naast een verslag van activiteiten en prijzen en een weergave van bijeenkomsten, lezenswaardige artikelen. Het jaarverslag wordt jaarlijks voorafgaand aan de Algemene Vergadering in mei verstuurd aan directeuren en leden. Het is voor geïnteresseerden op aanvraag verkrijgbaar bij het secretariaat en te downloaden via de website van de KHMW onder de knop khw.nl/publicaties. Het jaarverslag bevat een korte financiële verantwoording. Directeuren en leden kunnen op verzoek via het secretariaat inzage krijgen in de volledige jaarrekening.

Bestuur

Het bestuur van de KHMW bestaat uit Prof. dr. L.J. (Louise) Gunning-Schepers, voorzitter, Drs. A.P.H.M. (Linda) Hovius MBA, ondervoorzitter, Mr. R.J. (Rutger) graaf Schimmelpenninck, penningmeester, Jhr. drs. R.M.M. (René) van Rijckevorsel en Jhr. mr. A.A. (Albert) Röell. De wetenschappelijke activiteiten worden geleid door de twee wetenschappelijk secretarissen: Prof. dr. R.B. (Rudy) Andeweg, secretaris geestes- en maatschappijwetenschappen en Prof. dr. A.P. (Ad) IJzerman, secretaris natuurwetenschappen. Informatie over de samenstelling van het secretariaat en adresgegevens vindt u op de website (khw.nl/contact).